

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΑΤΓΟΥΝΤ

ΒΡΑΒΕΙΟ BOOKER 2019

ΟΙ ΔΙΑΘΗΚΕΣ

Μετάφραση: Αύγουστος Κορτώ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οι διαθήκες**
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: The Testaments
Από τις Εκδόσεις Doubleday, Νέα Υόρκη 2019
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Margaret Atwood
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Αύγουστος Κορτώ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Τσίρης
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Suzanne Dean
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© O.W. Toad Ltd., 2019
© Εικονογράφησης εξωφύλλου: Noma Bar
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2020, 10.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3395-0

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3396-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΑΤΓΟΥΝΤ

ΟΙ ΔΙΑΘΗΚΕΣ

Μετάφραση: Αύγουστος Κορτώ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΑΤΓΟΥΝΤ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Η χρονιά της πλημμύρας, μτφρ. Μπελίκια Κουμπαρέλη, 2010

Ο τυφλός δολοφόνος, μτφρ. Πόλυ Μοσχοπούλου, 2011

Το τέλος του κόσμου, μτφρ. Έφη Τσιρώνη, 2014

Όρνξ και Κρέικ, μτφρ. Έφη Τσιρώνη, 2014

Η καρδιά πεθαίνει τελευταία, μτφρ. Έφη Τσιρώνη, 2016

Η ιστορία της Θεραπεινίδας, μτφρ. Αύγουστος Κορτώ, 2018

Η άλλη Γκρέις, μτφρ. Αύγουστος Κορτώ, 2019

Όλες οι γυναίκες οφείλουν να έχουν τα ίδια κίνητρα, ειδιάλλως είναι τέρατα.

ΤΖΟΡΤΖ ΕΛΙΟΤ, ΝΤΑΝΙΕΛ ΝΤΕΡΟΝΤΑ

Όταν κοιτάμε ο ένας τον άλλο καταπρόσωπο, κανείς μας δε βλέπει μονάχα ένα πρόσωπο που μισεί – όχι, σε καθρέφτη κοιτάμε. [...] Αλήθεια δεν αναγνωρίζετε τον εαυτό σας στην όψη μας;

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΤΩΝ SS ΛΙΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟ ΜΟΣΤΟΒΣΚΟΪ,
ΒΑΣΙΛΙ ΓΚΡΟΣΜΑΝ, ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Η ελευθερία είναι βαρύ φορτίο, και τρομερό, αλλόκοτο άγχος για την ψυχή που τη σηκώνει. [...] Δεν είναι δώρο που χαρίζεται, αλλά οδός που επιλέγεται, κι η επιλογή μπορεί να είναι δύσκολη.

ΟΥΡΣΟΥΛΑ ΛΕ ΓΚΕΝ, *ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΤΟΥ ΑΤΟΥΑΝ*

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

I Άγαλμα.....	11
II Πολύτιμο άνθος.....	17
III Ύμνος	43
IV «Το Κυνηγόρουχο»	53
V Φορηγάκι.....	81
VI Έξι, βρες το πτόμα	97
VII Γήπεδο.....	143
VIII «Καρνάρβον»	157
IX Δεξαμενή Περίσκεψης	177
X Πράσινο της άνοιξης	199
XI Τρίχινο ιμάτιο.....	219
XII «ΧαλιΜά».....	239
XIII Κλαδευτήρι	267
XIV Μέγαρο Άρντουα.....	281
XV Αλεπού και Γάτα.....	317
XVI Μαργαριταρένιες.....	327
XVII Τέλεια δόντια	351
XVIII Αναγνωστήριο	361
XIX Ιδιαίτερο	393
XX Γενεαλογία του Αίματος	403
XXI Ποταμηδόν.....	431
XXII Φονική γροθιά.....	443
XXIII Τείχος	465

XXIV «Νέλι Τζ. Μπανκς»	471
XXV Ξύπνημα	485
XXVI Στεριά	495
XXVII Αποχαιρετισμός	503

* * *

Το Δέκατο Τρίτο Συμπόσιο	509
Ευχαριστίες	525

I

ΑΓΑΛΜΑ

Το ιδιόγραφο του Μεγάλου Άρντουα

1

Μόνο οι νεκροί επιτρέπεται να γίνονται αγάλματα, μα το δικό μου άγαλμα μου δόθηκε εν ζωή. Έχω πετρώσει από τώρα.

Το εν λόγω άγαλμα ήταν ένα μικρό τεκμήριο ευγνωμοσύνης για την πολύπλευρη συνεισφορά μου – όπως ανέφερε η εύφημος μνεία που διάβασε μεγαλόφωνα η Θεία Βιντάλα. Η εκφώνηση της είχε ανατεθεί από τους ανωτέρους μας, και δεν έδινε την παραμικρή αίσθηση ευγνωμοσύνης. Την ευχαρίστησα με όση σεμνότητα μπόρεσα να συνάξω, κι έπειτα τράβηξα το σκοινί, λύνοντας το υφασμάτινο πέπλο που με σαβάνωνε· το πανί έπεσε καταγής μ' ένα φτερούγισμα, και να με στο βάθρο. Στο Μέγαρο Άρντουα δεν επιδιδώμαστε σε ζητωκραυγές, αλλά ένα διακριτικό χειροκρότημα ακολούθησε τα αποκαλυπτήρια. Έγειρα μ' ένα νεύμα το κεφάλι.

Το άγαλμά μου ξεπερνά σε μέγεθος τα ανθρώπινα, καταπώς είθισται στα αγάλματα, και με αναπαριστά νεότερη, λεπτότερη, και σε καλύτερη φυσική κατάσταση απ' ό,τι έχω υπάρξει εδώ και καιρό. Στέκω ευθυτενής, με τους ώμους ορθούς, τα χείλη κυρτωμένα σ' ένα επίμονο μα καλοκάγαθο χαμόγελο. Το βλέμμα μου είναι καρφωμένο σ' ένα ουράνιο σημείο αναφοράς, το οποίο,

όπως αφήνεται να εννοηθεί, αποδίδει τον ιδεαλισμό μου, την αμετακίνητη προσήλωσή μου στο καθήκον, την αποφασιστικότητα με την οποία, παρ' όλα τα εμπόδια, βαδίζω προς το μέλλον. Όχι πως οτιδήποτε το σχετικό με τον ουρανό θα ήταν ορατό στο άγαλμά μου, έτσι όπως είναι τοποθετημένο σ' ένα θλιβερό, θαμνώδες σύδεντρο δίπλα στο μονοπάτι που διατρέχει την πρόσοψη του Μεγάλου Άρντουα. Οι Θείες οφείλουμε ν' αποφεύγουμε την έπαρση, ακόμα και πετρωμένες.

Ένα κορίτσι εφτά-οχτώ χρονών σφίγγει το αριστερό μου χέρι, κοιτώντας με όλο εμπιστοσύνη. Το δεξί μου χέρι αγγίζει το κεφάλι μιας γυναίκας που γονατίζει στο πλάι μου, μ' ένα πέπλο στα μαλλιά και τα μάτια ανεστραμμένα με μια έκφραση που θα μπορούσε να εκληφθεί ως δειλία ή ως ευχαριστία –μία εκ των Θεραπεινίδων μας–, και πίσω μου στέκει μια απ' τις Μαργαριταρένιες μας, έτοιμη να κινηθεί για το ιεραποστολικό της έργο. Στο ζωνάρι που τυλίγει τη μέση μου κρέμεται ένα όπλο ηλεκτροσόκ. Η παρουσία του μου θυμίζει τις αποτυχίες μου: αν ήμουν πιο επιτυχής, δε θα υπήρχε χρεία τέτοιου όπλου. Η πειθώ της φωνής μου θα ακούσε.

Στο σύνολό τους, τα αγάλματα δεν είναι ιδιαίτερος πετυχημένα: παραείναι συνωστισμένα. Θα προτιμούσα να 'χε δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο δικό μου. Αν και, τουλάχιστον, δείχνω νηφάλια. Θα μπορούσε κάλλιστα να ισχύει το αντίθετο, καθώς η ηλικιωμένη γλύπτρια –γνήσια πιστή που έκτοτε απεδήμησε– είχε την τάση να αποδίδει στα αντικείμενά της γουρλωμένα μάτια ως ένδειξη της ευλαβούς τους ζέσης. Η προτομή της Θείας Ελένα που φιλοτέχνησε μοιάζει λυσσασμένη, της Θείας Βιντάλα σαν να πάσχει από υπερθυρεοειδισμό, και της Θείας Ελίζαμπεθ είναι θαρρείς έτοιμη να εκραγεί.

Στα κατ' ιδίαν αποκαλυπτήρια, η γλύπτρια ήταν αγχωμένη. Ήταν ακούοντως κολακευτική η αναπαράστασή μου; Τύγχανε της επιδοκμασίας μου; Θα έδειχνα δημοσίως την επιδοκμασία

μου; Φλέρταρα με την ιδέα να συνοφρωθώ τη στιγμή που θα τραβούσε το σεντόνι, μα άλλαξα γνώμη: διαθέτω κι εγώ μια κάποια συμπόνια. «Πολύ ζωντανό», σχολίασα.

Πάνε εννιά χρόνια από τότε. Στο μεταξύ, το άγαλμά μου έχει φθαρεί: περιστέρια μ' έχουν διακοσμήσει, βρύα έχουν φυτρώσει στις πιο υγρές μου εσοχές. Προσκυνητήριες αφήνουν τάματα στα πόδια μου: αυγά για γονιμότητα, πορτοκάλια που συμβολίζουν την πληρότητα της εγκυμοσύνης, κρουασάν ως αναφορές στο φεγγάρι. Προσπερνά τα ψωμοειδή –κατά κανόνα έχουν μουλιάσει απ' τη βροχή–, αλλά τσεπώνω τα πορτοκάλια. Είναι τόσο αναζωογονητικά.

Γράφω τούτες τις λέξεις στο ιδιαίτερό μου, εντός της βιβλιοθήκης του Μεγάλου Άρντουα – μια από τις λιγοστές βιβλιοθήκες που απομένουν έπειτα από τις ενθουσιώδεις πυρές βιβλίων που σημειώνονται τελευταία στη χώρα μας. Το διεφθαρμένο, αιματοβαμμένο αποτύπωμα του παρελθόντος πρέπει να αποκαθαρθεί, ώστε να προκύψει ένα καθαρό πεδίο για την ηθικά εξαγνισμένη γενιά που, το δίχως άλλο, καταφτάνει. Στη θεωρία, τουλάχιστον.

Όμως, ανάμεσα στα ματωμένα αυτά αποτυπώματα, πολλά έχουν γίνει απ' τα δικά μας δάχτυλα, κι αυτά δεν καθαρίζουν τόσο εύκολα. Με τα χρόνια, έχω θάψει σκελετούς και σκελετούς· τώρα, νιώθω την παρόρμηση να τους ξεθάψω – αν μη τι άλλο, για την επιμόρφωσή σου, άγνωστε αναγνώστη μου. Εάν διαβάζεις αυτές τις σελίδες, το παρόν χειρόγραφο τουλάχιστον επέζησε. Αν και ενδεχομένως όλο αυτό είναι φαντασίωση: μπορεί να μην αποκτήσω ποτέ αναγνώστη. Μπορεί απλώς να μιλώ με τον τοίχο, με τη διττή έννοια του όρου.

Αρκετά κατέγραφα σήμερα. Με πονάει το κεφάλι μου, η πλάτη μου, και το βραδινό μου φλιτζάνι ζεστό γάλα περιμένει. Θα καταχωνιάσω το κατεβατό στην κρυψώνα του, αποφεύγοντας τις

κάμερες ασφαλείας – ξέρω πού βρίσκονται, καθώς τις έχω τοποθετήσει η ίδια. Παρ' όλες αυτές τις προφυλάξεις, έχω συναίσθηση του κινδύνου που διατρέχω: το γράφιμο μπορεί να είναι επίφοβο. Τι προδοσίες, και, κατόπιν, τι αποκηρύξεις, μου επιφυλάσσει άραγε το μέλλον; Είναι πολλές οι τρόφιμοι του Μεγάλου Άρντουα που θα 'θελαν όσο τίποτα να βάλουν χέρι σε αυτές τις σελίδες.

Υπομονή, τις συμβουλεύω σιωπηλά: η ιστορία γίνεται ακόμα χειρότερη.

II

ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΑΝΘΟΣ

Απομαγνητοφώνηση κατάθεσης μάρτυρος 369Α

2

Μου ζητήσατε να σας αφηγηθώ πώς ήταν τα παιδικά μου χρόνια στη Γαλαάδ. Λέτε ότι η μαρτυρία μου θα σας χρησιμεύσει, και θέλω πράγματι να φανώ χρήσιμη. Υποθέτω ότι περιμένετε ν' ακούσετε μόνο φρικαλεότητες, αλλά στην πραγματικότητα πολλά παιδιά γεύονταν αγάπη και στοργή στη Γαλαάδ, όπως και αλλού, και πολλοί ενήλικες στη Γαλαάδ –όπως και αλλού– ήταν καλόκαρδοι, έστω κι αν είχαν ελαττώματα.

Ελπίζω, επιπλέον, να θυμάστε ότι όλοι τρέφουμε μια κάποια νοσταλγία για την όποια καλοσύνη μάς δόθηκε όταν ήμασταν παιδιά, όσο αλλόκοτες κι αν φαντάζουν στους άλλους οι συνθήκες της παιδικής μας ηλικίας. Συμφωνώ με την άποψή σας για τη Γαλαάδ, ότι πρέπει να εξαφανιστεί, να σβήσει –ήταν υπερβολικές οι αδικίες της, τα ψεύδη της, και τα στοιχεία που, το δίχως άλλο, αντιβαίνουν στις προθέσεις του Θεού–, όμως, θα πρέπει να μου επιτρέψετε το περιθώριο να πενήθσω τα θετικά στοιχεία που θα χαθούν.

Στο σχολείο μας, φορούσαμε ροζ ρούχα την άνοιξη και το καλοκαίρι, μαβιά το φθινόπωρο και τον χειμώνα, και λευκά σε ει-

δικές περιστάσεις: Κυριακές και γιορτές. Χέρια και μαλλιά καλυμμένα, φούστα ως το γόνατο μέχρι τα πέντε, και, κατόπιν, το πολύ πέντε πόντους απ' τον αστράγαλο, διότι οι ορμές των ανδρών ήταν κάτι το τρομερό, κι οι ορμές αυτές έπρεπε να κατευνάζονται. Τα ανδρικά μάτια που αλώνιζαν μονίμως πέρα-δώθε σαν τα μάτια της τίγρης, αυτά τα μάτια-προβολείς έπρεπε να προφυλάσσονται απ' τις σαγηνευτικές – τις εκτυφλωτικές – δυνάμεις μας – από τα τορνευτά ή λιγνά ή χοντρά μας πόδια, απ' τα χαριτωμένα ή οστεωδή ή κρεατωμένα μπράτσα μας, απ' τις μπούκλες-παγίδες της σπιλνής μας κόμης, ή απ' τα τραχιά σαν τρίχωμα ζώου ατίθασα μαλλιά μας, ή απ' τις αχυρένιες, αέρινες πλεξούδες μας – η μορφή δεν είχε σημασία. Όποιο κι αν ήταν το σουλούπι και τα χαρακτηριστικά μας, ήμασταν άθελά μας ξόβεργες και πειρασμοί, ήμασταν τα αθώα, άμεμπτα αίτια που, μέσω της ίδιας της φύσης μας, μπορούσαν να μεθύσουν τους άντρες με λαγνεία, έτσι ώστε, παραπατώντας και τρεκλίζοντας, θα πέφτανε απ' την άκρη του – Από ποια άκρη; αναρωτιόμασταν. Ήταν κάτι σαν γκρεμός; – και θα καταποντίζονταν καιόμενοι, σαν χιονόμπαλες από διάπυρο θειάφι που πέταξε το οργισμένο χέρι του Θεού. Ήμασταν κηδεμόνες του ατίμητου θησαυρού που ζούσε, αθέατος, εντός μας· ήμασταν πολύτιμα άνθη που έπρεπε να φυλάσσονται σε θερμοκήπια, ειδάλλως θα πέφταμε σε ενέδρα και θα μας ξεριζώναν τα πέταλα και θα 'κλεβαν τον θησαυρό μας και θα μας ξέσκιζαν και θα μας έλιωνε το ποδοβολητό των λιμασμένων ανδρών που μπορεί να παραμόνευαν σε κάθε γωνία του δρόμου, πέρα στον μεγάλο, κοφτερό, αμαρτωλό κόσμο.

Τέτοια μας έλεγε στο σχολείο η μυξιασμένη Θεία Βιντάλα, την ώρα που κεντούσαμε διακοσμητικά για μαντίλια, σκαμνιά και κορνίζες: βάζα με λουλούδια, γαβάθες με φρούτα – αυτά ήταν τα δημοφιλέστερα σχέδια. Αλλά η Θεία Εστέ, η αγαπημένη μας δασκάλα, έλεγε ότι η Θεία Βιντάλα το παρόκανε, κι ότι δεν είχε νόημα να μας τρομοκρατεί, καθώς η ενστάλαξη μιας τέτοιας

απέχθειας μπορεί να είχε αρνητικές επιπτώσεις στη μελλοντική μας ζωή και τη συζυγική μας ευτυχία.

«Δεν είναι έτσι όλοι οι άνδρες, κορίτσια», έλεγε καθησυχαστικά. «Οι καλύτεροι εξ αυτών έχουν ανώτερο χαρακτήρα. Ορισμένοι διαθέτουν εύλογη αυτοσυγκράτηση. Και, άπαξ και παντρευτείτε, όλα θα σας φαίνονται αλλιώς, και δε θα τα βρίσκετε διόλου τρομαχτικά». Όχι πως είχε ιδέα για όλα αυτά, μιας κι οι Θείες δεν παντρεύονταν· δεν τους επιτρεπόταν. Γι' αυτό μπορούσαν να γράφουν και να διαβάζουν.

«Τόσο εμείς, όσο κι οι γονείς σας, θα επιλέξουμε με σύνεση τον σύζυγό σας όταν έρθει η ώρα», έλεγε η Θεία Εστέ. «Οπότε δε χρειάζεται να φοβάστε. Εσιιάστε απλώς στα μαθήματά σας κι εμπιστευθείτε την ευθυκρισία των πρεσβυτέρων σας, κι όλα θα γίνουν καταπώς πρέπει. Θα προσεύχομαι γι' αυτό».

Μα όσο φιλικά κι αν χαμογελούσε με τα λακκάκια της η Θεία Εστέ, η εκδοχή που υπερίσχυε ήταν αυτή της Θείας Βιντάλα. Ανέκυπτε ως και στους εφιάλτες μου: τα τζάμια του θερμοκηπίου να συντριβονται, κι έπειτα χέρια να σκίζουν και να διαμελίζουν, κι οπλές να ισοπεδώνουν, και λευκά, ρόδινα θραύσματα του εαυτού μου να κείτονται σκορπισμένα στο χώμα. Έτρεμα την προοπτική να μεγαλώσω – να φτάσω σε ηλικία γάμου. Δεν είχα την παραμικρή εμπιστοσύνη στις Θείες και τις συνετές επιλογές τους: φοβόμουν πως θα κατέληγα παντρεμένη μ' έναν φλεγόμενο τράγο.

Οι ροζ, λευκές και μαβιές ενδυμασίες ήταν ο κανόνας για εκλεκτά κορίτσια σαν εμάς. Τα συνηθισμένα κορίτσια των Φτηνοσπιτικών φορούσαν μονίμως τα ίδια ρούχα –τους απωθητικούς, πολύχρωμους ριγέ και γκρι μανδύες τους–, όμοια με τα ρούχα των μανάδων τους. Δε μάθαιναν ούτε σταυροβελονιά και μπιμπίλα, μόνο απλό ράψιμο και χειροτεχνίες με χαρτί και παρόμοιες αγ-

γαρείες. Δεν επιλέγονταν από μικρές για γάμο με τους εκλεκτότερους των ανδρών –τους Υιούς του Ιακώβ και τους λοιπούς Κυβερνήτες, ή τους γιους τους– όπως εμείς: αν και μπορεί κάποιος να τις διάλεγε όταν μεγάλωναν, εφόσον ήταν αρκετά όμορφες.

Κανείς δε μιλούσε για ομορφιά. Υποτίθεται πως δεν έπρεπε να ακκίζεσαι για την εμφάνισή σου –ήταν άσεμνο–, ούτε να επισημαίνεις την ωραία εμφάνιση των άλλων. Αν κι εμείς τα κορίτσια ξέραμε την αλήθεια: ότι ήταν προτιμότερο να είσαι όμορφη παρά άσχημη. Ακόμα κι οι Θείες πρόσεχαν περισσότερο τα όμορφα κορίτσια. Αλλά αν ήσουν ήδη ξεδιαλεγμένη, η εμφάνιση δεν είχε και μεγάλη σημασία.

Εγώ δεν αλληθώριζα όπως η Χούλδα, ούτε είχα τη μονίμως σουφρωμένη, κατσούφικη έκφραση της Σουναμίτ, ούτε τα σχεδόν αόρατα φρύδια της Μπέκα, αλλά ήμουν ημιτελής. Το πρόσωπό μου ήταν ζυμαρένιο, σαν τα μπισκότα που μου έφτιαχνε χατιρικά η Ζίλα, η αγαπημένη μου Μάρθα, με σταφίδες για μάτια και δόντια από σπόρους κολοκύθας. Αλλά παρότι δεν ήμουν ιδιαίτερος εμφανίσιμη, ήμουν καθ' όλα –τρομερά– διαλεγμένη. Διπλοδιαλεγμένη: όχι μόνο είχα επιλεγεί για γάμο με Κυβερνήτη, μα μ' είχε επιλέξει εξορχής η Τάμπιθα, η μητέρα μου.

Η ιστορία που μου αφηγούνταν η Τάμπιθα είχε ως εξής: «Είχα πάει έναν περίπατο στο δάσος», έλεγε, «κι άξαφνα βρέθηκα σ' ένα μαγεμένο κάστρο, και μέσα είχε κλειδωμένα ένα σωρό κοριτσάκια, και κανένα τους δεν είχε μητέρα, κι ήταν όλα παγιδευμένα απ' τα ξόρκια των κακών μαγισσών. Εγώ είχα ένα μαγικό δαχτυλίδι που μπορούσε να ξεκλειδώσει την πύλη του κάστρου, αλλά μπορούσα να σώσω μόνο ένα κοριτσάκι. Οπότε τα περιεργάστηκα όλα πολύ προσεχτικά, κι έπειτα, απ' όλο το τσούρμιο τους, διάλεξα εσένα!»

«Και τ' άλλα κοριτσάκια;» τη ρωτούσα. «Τι απέγιναν;»

«Τα έσωσαν άλλες μητέρες», απαντούσε.

«Είχαν κι αυτές μαγικά δαχτυλίδια;»

«Και βέβαια, αγάπη μου. Για να γίνεις μητέρα, πρέπει να έχεις μαγικό δαχτυλίδι».

«Πού είναι τώρα το δαχτυλίδι;» ρωτούσα. «Πού το έχεις;»

«Εδώ, στο δάχτυλό μου», έλεγε, δείχνοντας τον παράμεσο του αριστερού της χεριού. Το δάχτυλο της καρδιάς, έτσι το αποκαλούσε. «Όμως το δαχτυλίδι μου είχε μόνο μια ευχή, και τη χρησιμοποίησα για σένα. Οπότε τώρα είναι ένα απλό, καθημερινό δαχτυλίδι μητέρας».

Στο σημείο αυτό με άφηνε να δοκιμάσω το δαχτυλίδι, που ήταν χρυσό, με τρία διαμάντια: ένα μεγάλο, και δύο μικρότερα εκατέρωθεν. Έμοιαζε στ' αλήθεια σαν να ήταν κάποτε μαγικό.

«Με πήρες αγκαλιά για να φύγουμε;» τη ρωτούσα. «Με κουβάλησες ίσαμε την άλλη άκρη του δάσους;» Ήξερα την ιστορία απέξω, αλλά μ' άρεσε να την ακούω ξανά και ξανά.

«Όχι, καρδούλα μου, παραήσουν βαριά για να σε σηκώσω. Αν σε κουβαλούσα, θα μ' έπιανε βήχας, και θα μας άκουγαν οι μάγισσες». Αλήθεια έλεγε, ήταν φανερό: έβηχε όντως πολύ. «Οπότε σε πήρα απ' το χέρι, και βγήκαμε απ' το κάστρο σιγά σιγά, για να μη μας ακούσουν οι μάγισσες. Λέγαμε η μια στην άλλη, *Σουτ, σουτ*» –εδώ, έφερε το δάχτυλο στα χείλη, και σήκωνα κι εγώ το δικό μου κι έλεγα *Σουτ, σουτ* περιχαρής–, «κι έπειτα έπρεπε να τρέξουμε σαν αστραπή για να διασχίσουμε το δάσος και ν' απομακρυνθούμε απ' τις κακές μάγισσες, γιατί μια απ' αυτές μας είχε δει να βγαίνουμε απ' την πύλη. Τρέξαμε, τρέξαμε, και κρυφτήκαμε στην κουφάλα ενός δέντρου. Ήταν τρομερά επικίνδυνο!»

Είχα μια αντίστοιχη, αμυδρή ανάμνηση: να τρέχω σ' ένα δάσος και κάποιος να με κρατά απ' το χέρι. Να 'χα κρυφτεί σε κουφάλα; Είχα την αίσθηση ότι κάπου είχα λουφάξει. Άρα η ιστορία μπορεί να 'ταν αληθινή.

«Και μετά τι έγινε;» ρωτούσα.

«Και μετά σ' έφερα σ' αυτό το υπέροχο σπίτι. Δεν είσαι ευ-

τυχισμένη εδώ; Όλοι σε λατρεύουμε, όλοι μας! Δεν είμαστε κι οι δύο τυχερές που σε διάλεξα;»

Εγώ κούρνιαζα πλάι της, με το μπράτσο της να με τυλίγει και το κεφάλι μου γερμένο στο λιγνό κορμί της, μέσα απ' το οποίο ένιωθα τα πεταχτά πλευρά της. Το αυτί μου ήταν κολλημένο στο στήθος της, κι άκουγα την καρδιά να σφυροκοπάει μέσα στο σώμα της – γρήγορα, ολοένα και πιο γρήγορα, έτσι μου φαινόταν, καθώς περίμενε ν' αποκριθώ. Ήξερα πως η απάντησή μου είχε δύναμη: απ' αυτήν εξαρτιόταν το κατά πόσον θα χαμογελούσε.

Τι άλλο μπορούσα να πω εκτός από «ναι» και «ναι»; Ναι, ήμουν ευτυχισμένη. Ναι, ήμουν τυχερή.

Εξάλλου ήταν αλήθεια.

Πόσων χρονών να 'μουν τότε; Γύρω στα έξι με επτά. Δεν μπορώ να είμαι σίγουρη, καθώς δεν έχω σαφείς αναμνήσεις απ' όσα προηγήθηκαν.

Τη λάτρευα την Τάμπιθα. Ήταν πανέμορφη, παρά τη λιγνάδα της, κι έπαιζε μαζί μου με τις ώρες. Είχαμε ένα κουκλόσπιτο ίδιο με το σπίτι μας, με καθιστικό και τραπεζαρία, και μια μεγάλη κουζίνα για τις Μάρθες, και το ιδιαίτερο του πατέρα, με το γραφείο και τη βιβλιοθήκη του. Όλα τα μικροσκοπικά βιβλία στα ράφια ήταν άγραφα. Είχα ρωτήσει γιατί ήταν λευκό το εσωτερικό τους –είχα την ασαφή εντύπωση πως οι σελίδες έπρεπε να έχουν πάνω τους κάτι σημαδάκια–, κι η μητέρα μου είχε πει ότι τα βιβλία είναι διακοσμητικά, όπως τα βάζα με τα λουλούδια.

Πόσα ψέματα ήταν αναγκασμένη να λέει για το χατίρι μου! Για να με προφυλάξει απ' τον κίνδυνο! Αλλά ήταν ικανή – είχε τρομερά ευρηματικό μυαλό.

Στο δεύτερο πάτωμα το κουκλόσπιτο είχε πανέμορφες κρεβατοκάμαρες, με κουρτίνες και ταπετσαρίες και πίνακες –ωραίους πίνακες, φρούτα και άνθη–, και στο τρίτο πάτωμα είχε μικρότερα καμαράκια, και πέντε μπάνια συνολικά, αν και το ένα ήταν τουαλέτα –Γιατί το έλεγαν έτσι; Αφού όλα είχαν λεκάνη– κι ένα κελάρι γεμάτο τρόφιμα.

Είχαμε όλες τις κούκλες που χρειαζόταν το κουκλόσπιτο: κούκλα-μητέρα, με γαλάζιο φόρεμα Συζύγου Κυβερνήτη, κούκλα-

κοριτσάκι, με τρία φορέματα –ροζ, λευκό και μαβί, ακριβώς σαν τα δικά μου–, τρεις κούκλες-Μάρθες με μουντές πράσινες φορεσιές και ποδιές, έναν Φρουρό της Πίστωσης με κασκέτο, που κούρευε το γκαζόν κι έκανε τον σοφέρ, δύο Αγγέλους που έστεκαν στην αυλόπορτα με τα τοσοδούλικα πλαστικά τους όπλα, ώστε κανείς να μην μπορεί να μπει και να μας κάνει κακό, κι ένα κουκλάκι-πατέρα, με την ατσάκιγη στολή του Κυβερνήτη. Δεν έλεγε πολλά, αλλά βιάδιζε ολοένα πέρα-δώθε στο βάθος της τραπεζαρίας, κι οι Μάρθες τού πήγαιναν δίσκους με διάφορα, κι έπειτα έμπαινε στο ιδιαίτερό του κι έκλεινε την πόρτα.

Απ' αυτή την άποψη, η κούκλα-Κυβερνήτης έμοιαζε με τον πραγματικό μου πατέρα, τον Κυβερνήτη Κάιλ, που μου χαμογελούσε και με ρωτούσε αν ήμουν καλό κορίτσι, κι έπειτα εξαφανιζόταν. Η διαφορά ήταν ότι, ενώ μπορούσα να δω τι έκανε η κούκλα-Κυβερνήτης στο ιδιαίτερό του, δηλαδή να κάθεται στο γραφείο του με τον Υπαγορευτή του και μια στοίβα χαρτιά, με τον αληθινό μου πατέρα δεν είχα ιδέα: μου ήταν απαγορευμένη η είσοδος στο ιδιαίτερό του.

Τα όσα έκανε εκεί μέσα ο πατέρας μου ήταν, καταπώς έλεγαν όλοι, πολύ σημαντικά – οι σημαντικές δουλειές των ανδρών, υπερβολικά σημαντικές για να ανακατεύονται σε δαύτες οι γυναίκες, διότι οι εγκεφαλοί τους ήταν μικρότεροι, κι ανίκανοι να συλλάβουν σπουδαία ζητήματα, σύμφωνα με τη Θεία Βιντάλα, που μας δίδασκε Θρησκευτικά. Θα ήταν σαν να προσπαθείς να μάθεις σταυροβελονιά σε μια γάτα, έλεγε η Θεία Εστέ, που μας δίδασκε Χειροτεχνίες, και το σχόλιο μας έκανε να γελάμε, γιατί πόσο γελοίο ήταν! Αφού οι γάτες δεν είχαν καν δάχτυλα!

Άρα οι άνδρες είχαν στο μυαλό τους κάτι σαν δάχτυλα, αλλά ένα είδος δαχτύλων που δεν είχαν τα κορίτσια. Κι αυτό εξηγούσε τα πάντα, έλεγε η Θεία Βιντάλα, και τέρμα οι ερωτήσεις επί του θέματος. Το στόμα της σφάλιζε μ' ένα πλατάγισμα, κλειδώνοντας ό,τι άλλα λόγια θα μπορούσαν να ειπωθούν. Ήξερα

πως υπήρχαν κι άλλες λέξεις, διότι ακόμα και σ' αυτή την ηλικία η σύγκριση με τις γάτες μου φαινόταν λαθεμένη. Οι γάτες δεν ήθελαν να μάθουν να κεντούν. Κι εμείς δεν ήμασταν γάτες.

Το απαγορευμένο μένει ανοιχτό στη φαντασία. Γι' αυτό η Εύα γέυτηκε τον Καρπό της Γνώσης, έλεγε η Θεία Βιντάλα: από υπερβολική φαντασία. Οπότε ήταν προτιμότερο να αγνοείς κάποια πράγματα. Ειδάλλως τα πέταλά σου θα σκορπούσαν.

Μες στη συσκευασία του κουνκλόσπιτου είχε και μια κούκλα-Θεραπαινίδα, με κόκκινο φόρεμα και φουσκωμένη κοιλιά και λευκό καπέλο που της έκρυβε το πρόσωπο, αν κι η μητέρα μου έλεγε πως δε χρειαζόμασταν Θεραπαινίδα στο σπίτι μας, διότι είχαν εμένα, και δεν είναι καλό να 'σαι άπληστος και να θέλεις πάντα από μια κορούλα. Οπότε τυλίξαμε τη Θεραπαινίδα σ' ένα χαρτομάντιλο, κι η Τάμπιθα είπε ότι μπορούσα στο μέλλον να τη δώσω σε κανένα κοριτσάκι που δεν είχε τέτοιο θαυμάσιο κουνκλόσπιτο, και που θα έπαιζε συχνά με την κούκλα-Θεραπαινίδα μας.

Ξανάβαλα τη Θεραπαινίδα στο κουτί μετά χαράς, γιατί οι αληθινές Θεραπαινίδες με φόβιζαν. Τις προσπερνούσαμε στον δρόμο στις σχολικές εκδρομές, καθώς προχωρούσαμε σε ζευγάρια με μία Θεία μπρος και μία πίσω. Στις εξορμήσεις μας αυτές πηγαίναμε στην εκκλησία, ή σε κανένα πάρκο, όπου παίζαμε «Γύρω γύρω όλο», ή χαζεύαμε τις πάπιες στις λιμνούλες. Όταν μεγαλώναμε, θα μας επιτρεπόταν να παραστούμε σε Περισώσεις και Προσευχοθεάματα, με τα λευκά μας φορέματα και τα πέπλα μας, για να δούμε κόσμο να απαγχονίζεται ή να παντρεύεται, αλλά δεν ήμασταν ακόμα ώριμες για τέτοιες εκδηλώσεις, σύμφωνα με τη Θεία Εστέ.

Σ' ένα απ' τα πάρκα είχε και κούνιες, αλλά, επειδή φορούσαμε φουστάνια, που μπορεί να σηκώνονταν απ' τον αέρα και να φανέρωναν ό,τι υπήρχε από μέσα, δεν έπρεπε ούτε κατά διάνοια να ζυγώσουμε τις κούνιες. Μόνο τα αγόρια μπορούσαν να γευτούν

την ελευθερία τους· μόνο τα αγόρια μπορούσαν να νιώσουν τη βουτιά και το τίναγμα· μόνο τα αγόρια μπορούσαν να πετάξουν.

Μέχρι και σήμερα, δεν έχω ανέβει ποτέ μου σε κούνια. Είναι κάτι που ακόμα λαχταρώ.

Όπως βαδίζαμε στον δρόμο, οι Θεραπαινίδες προχωρούσαν δυο δυο, κρατώντας τα καλάθια για τα ψώνια. Δε μας κοιτούσαν, ή, τουλάχιστον, όχι για πολύ, ούτε καταπρόσωπο, και δεν έπρεπε ούτε εμείς να τις κοιτάμε, γιατί ήταν αγένεια να τις κάνουμε χάζι, έτσι έλεγε η Θεία Εστέ, όπως ήταν αγένεια να κοιτάς με περιέργεια έναν σακάτη, ή τον οποιονδήποτε διαφέρει. Ούτε έπρεπε να κάνουμε ερωτήσεις σχετικά με τις Θεραπαινίδες.

«Θα μάθετε όλα τα καθέκαστα όταν μεγαλώσετε», έλεγε η Θεία Βιντάλα. *Τα καθέκαστα*: οι Θεραπαινίδες ήταν κομμάτι από *τα καθέκαστα*. Κάτι κακό, το λοιπόν· κάτι που διαβρώνει, ή κάτι το ήδη διαβρωμένο – που μπορεί και να 'ταν το ίδιο πράγμα. Ήταν, άραγε, κάποτε οι Θεραπαινίδες σαν εμάς, ροζ και λευκές και μαβιές; Είχαν φανεί απρόσεχτες, είχαν αφήσει κάποιο σαηηνευτικό κομμάτι του εαυτού τους σε κοινή θέα;

Έτσι όπως ήταν πλέον, δεν έβλεπες και πολλά από δαύτες. Δεν μπορούσες ούτε το πρόσωπό τους να δεις, εξαιτίας των άσπρων καπέλων που φορούσαν. Ήταν όλες ίδιες.

Το κουνκλόσπιτό μας είχε και μια κούκλα-Θεία, αν και, στην ουσία, η θέση της δεν ήταν στο σπίτι, αλλά στο σχολείο, ή, διαφορετικά, στο Μέγαρο Άρντουα, όπου απ' ό,τι έλεγαν έμεναν οι Θείες. Όποτε έπαιζα με το κουνκλόσπιτο μονάχη μου, κλειδωνά τη Θεία στο κελάρι, που ήταν άκαρδο από την πλευρά μου. Την άκουγα να κοπανάει αδιάκοπα την κλειδωμένη πόρτα και να ουρλιάζει «*Βγάλτε με*», αλλά η κούκλα-κοριτσάκι κι η κούκλα-Μάρθα που την είχαν βοηθήσει δεν έδιναν σημασία, και, καμιά φορά, γελούσαν κιόλας.

Δεν είμαι διόλου περήφανα που καταγράφω αυτή τη μοχθηρία μου, ακόμα κι αν το θύμα της δεν ήταν παρά μια κούκλα. Πρόκειται για μια εκδικητική πλευρά του χαρακτήρα μου την οποία –το δηλώνω μετά λύπης μου– δεν έχω κατορθώσει να καθυποτάξω πλήρως. Αλλά σε μια εξιστόρηση όπως αυτή, είναι προτιμότερο να είσαι σχολαστικός ως προς τα σφάλματά σου, καθώς κι απέναντι σε κάθε άλλη πράξη σου. Ειδάλλως κανείς δεν πρόκειται να καταλάβει για ποιον λόγο προέβης στις δεδομένες επιλογές.

Η Τάμπιθα μου έμαθε να είμαι ειλικρινής με τον εαυτό μου, πράγμα ελαφρώς ειρωνικό, αν σκεφτεί κανείς τα ψέματα που μου είπε. Για να είμαι δίκαιη, πιθανότατα ήταν ειλικρινής με τον δικό της εαυτό. Προσπαθούσε –έτσι πιστεύω– να είναι όσο το δυνατόν καλύτερος άνθρωπος, δεδομένων των συνθηκών.

Κάθε βράδυ, μετά το παραμύθι, με κουκούλωνε στο κρεβάτι, παρέα με το αγαπημένο μου λούτρινο ζωάκι, μια φάλαινα –διότι ο Θεός έπλασε τις φάλαινες για να παίζουν στη θάλασσα, οπότε η φάλαινα ήταν αποδεκτή ως παιχνίδι–, κι έπειτα προσευχόμασταν.

Η προσευχή είχε τη μορφή τραγουδιού, που τραγουδούσαμε μαζί:

*Τώρα που πλαγιάζω για να κοιμηθώ,
«φύλα την ψυχούλα μου», λέω στον Θεό·
κι αν πεθάνω μες στον ύπνο, η ευχή μου
είναι ο Κύριος να πάρει την ψυχή μου.*

*Τέσσερις αγγέλοι στέκουν προσοχή
δυο μπροστά στα πόδια μου και δυο στην κεφαλή·
ένας να προσεύχεται, ένας να με φυλάει,
και δυο ν' αρπάξουν την ψυχή μου όπως πετάει.*

Η Τάμπιθα είχε υπέροχη φωνή, σαν ασημένιο φλάουτο. Κάθε τόσο τα βράδια, καθώς αποκοιμιέμαι, θαρρώ πως την ακούω να τραγουδά.

Το εν λόγω τραγούδι είχε ένα-δυο στοιχεία που με θορυβούσαν. Κατά πρώτον, οι άγγελοι. Ήξερα πως επρόκειτο για αγγέλους με λευκά νυχτικά και φτερά, αλλά η εικόνα που σχημάτιζα στον νου μου ήταν αλλιώςτικη. Τους φανταζόμουν σαν τους δικούς μας Αγγέλους: άνδρες με μαύρες στολές, κι υφασμάτινα φτερά ραμμένα στις φορεσιές τους, κι όπλα στα χέρια. Δε μου άρεσε η ιδέα να φρουρούν το κρεβάτι μου τέσσερις ένοπλοι Άγγελοι ενώ κοιμόμουν, διότι, στο κάτω κάτω, κι αυτοί άνδρες ήταν, οπότε τι θα συνέβαινε όταν διάφορα μέρη του σώματός μου ξεπρόβαλλαν απ' τα σκεπάσματα; Τα πόδια μου, λόγου χάρη. Δε θα συδαύλιζε τις ορμές τους το θέαμα; Σαφώς – ήταν αδύνατο ν' αποφευχθεί. Οπότε η σκέψη των τεσσάρων Αγγέλων δεν ήταν ιδιαιτέρως καθησυχαστική.

Επιπλέον, δεν ήταν διόλου ενθαρρυντικό το να προσεύχεσαι να πεθάνεις στον ύπνο σου. Δεν πίστευα ότι θα μου συνέβαινε, αλλά αν όντως πέθαινα; Και πώς θα 'μοιαζε η ψυχή μου – το πράγμα που θα μετέφεραν οι άγγελοι; Η Τάμπιθα έλεγε ότι η ψυχή ανήκε στο πνεύμα, κι ότι δεν πέθαινε μαζί με το σώμα, μια ιδέα που, θεωρητικά, θα με χαροποιούσε.

Αλλά πώς ήταν στην όψη αυτή η ψυχή; Τη φανταζόμουν ολόδια μ' εμένα, αν και πολύ μικρότερη: μια σταλιά, σαν το κοριτσάκι του κουκλόσπιτου. Βρισκόταν μέσα μου, οπότε μπορεί να 'ταν το ίδιο πράγμα με τον ανεκτίμητο θησαυρό που η Θεία Βιντάλα έλεγε πως έπρεπε να φυλάμε με άκρα επαγρύπνηση. Μπορούσες να χάσεις την ψυχή σου, έλεγε η Θεία Βιντάλα, φουσώντας τη μύτη της, κι αν την έχανες, η ψυχή γκρεμιζόταν, κι έπεφτε ατέρμονα στο κενό, κι έπαιρνε φωτιά, σαν τους τραγόμορφους άνδρες. Ένα ενδεχόμενο που ήθελα ν' αποφύγω πάση θυσία.

Η ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΘΡΥΛΙΚΗΣ «ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΝΙΔΑΣ».
ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΕΠΙΚΑΙΡΟ, ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΚΛΑΣΙΚΟ.

Εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-3395-0

9 786180 133950

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 23872

ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΕ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ